

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська
конференція здобувачів вищої освіти і молодих
учених**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»

*Кафедра філософських і соціологічних студій та
соціокультурних практик*

Співорганізатори:

Південно-Українське відділення
Соціологічної асоціації України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»
Міжнародний університет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VIII Всеукраїнська конференція здобувачів
вищої освіти і молодих учених
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ»
(17-19 листопада 2025 року)**

Одеса, 2025

УДК 001.895:005.8(082)
ББК 60я431

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
протокол № 7 від 09 грудня 2025 року*

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.

Рецензенти:

кандидатка філософських наук, доцентка, доцентка кафедри філософії, історії та політології
Національного університету «Одеська політехніка» *Наталія РИБКА*

кандидатка політичних наук, доцентка, доцентка кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін Міжнародного університету *Юлія МЕЛЬНИК*

У Збірнику матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Південноукраїнські наукові студії» представлено напрацювання учасників із різних регіонів України, об'єднаних спільною метою – осмислення сучасних наукових викликів та пошук інноваційних рішень у міждисциплінарному просторі. Конференція організована Державним закладом «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за участю кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик, у співпраці з Південно-Українським відділенням Соціологічної асоціації України та провідними університетами країни – ЗВО-партнерами.

Матеріали збірника охоплюють широке коло тем, що відповідають актуальним потребам сучасного суспільства й науки. Серед них: трансформації українського соціуму, культурні та історичні процеси в контексті суспільно-політичних змін, філологічні студії в умовах цифровізації, розвиток креативних індустрій, філософія бізнесу та етичні виміри інновацій, екологічна філософія й концепції сталого розвитку, сучасні підходи до філософії здоров'я, інновації в освіті, проблеми політики та суспільного розвитку, а також виклики, пов'язані з критичним мисленням і логічною культурою XXI століття.

Збірник відображає високий рівень наукових досліджень молодих учених, сприяє розвитку міжвузівської наукової співпраці та формує простір для конструктивного діалогу між представниками різних освітніх і наукових галузей. Матеріали конференції можуть бути корисними для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, а також фахівців, що працюють у сфері соціальних, гуманітарних та освітніх наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

© ДЗ «ПНПУ імені К. Д. Ушинського», 2025

© Авторів матеріалів, 2025

**СЕКЦІЯ № 4. КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ
ПРАКТИКИ В ЦИФРОВУ ДОБУ**

Шакун Наталія

ГУМАНІТАРИСТИКА У СВІТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: ВИКЛИКИ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ..... 179

Варивода Петро

РІВНІ УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЄВОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ..... 182

Гончарова Ольга

ПЛАСТИКА ЛЮДИНОМІРНОСТІ ЯК КРЕАТИВНА
СОЦІОКУЛЬТУРНА ПРАКТИКА В ЕПОХУ ГЕНЕРАТИВНОГО
ІІІ..... 186

Семко Яна

СТИЛІ ЖИТТЯ В УМОВАХ ПЛИННОЇ СУЧАСНОСТІ..... 190

Врайт Галина, Калаєва Каміла

ЦИФРОВЕ МИСТЕЦТВО ЯК ФЕНОМЕН КРЕАТИВНИХ
ІНДУСТРІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ: НОВА ФОРМА КОМУНІКАЦІЇ.... 194

Хоботня Марія

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО
ВІКУ..... 196

Олійник Віра

СУЧАСНІ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ КУЛЬТУРНІ ПРОЄКТИ ТА
ОБМІНИ..... 200

Поздняк Дар'я

«ЦИФРОВИЙ АРХІВ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ» – ПРОЄКТ З
ОЦИФРУВАННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ КУЛЬТУРНИХ
ПАМ'ЯТОК..... 203

Святова Софія

МИСТЕЦТВО МАЙДАНУ КУЛЬТУРА ПРОТЕСТУ ТА
НАЦІОНАЛЬНА ГІДНІСТЬ..... 206

комунікації, де технологія стає посередником не між людиною і машиною, а між людьми через машину. У цьому сенсі цифрове мистецтво — це форма філософського осмислення цифрової доби, у якій естетика і технологія співіснують як єдиний культурний код.

Сучасні митці експериментують із синтезом традиційних і цифрових медіа, створюючи гібридні форми художньої виразності. Яскравим прикладом є проєкт Refik Anadol: Machine Hallucinations (2021), де дані мільйонів зображень трансформуються у абстрактні візуальні потоки, що демонструють «бачення» штучного інтелекту. Інший приклад — The Next Rembrandt (Microsoft, 2016), у якому алгоритм відтворив картину в стилі Рембрандта на основі аналізу його творчої манери.

Таким чином, цифрове мистецтво є ключовим чинником розвитку креативних індустрій, адже поєднує економічні, культурні та комунікаційні аспекти сучасності. Його значення виходить за межі естетики — воно формує нову філософію взаємодії людини з технологічним світом. У цьому полягає його головна цінність: перетворення технології на засіб гуманістичного діалогу, де творчість стає універсальною мовою цифрової цивілізації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Jenkins H. (2006). *Convergence Culture: Where Old and New Media Collide*. New York: NYU Press.
2. Bishop C. (2020). *Digital Art and Participation*. London: Routledge.

ХОБОТНЯ МАРІЯ

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальність

028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»,

факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв

Науковий керівник: **ВОРОНКО ОЛЕГ**, кандидат історичних наук, доцент

кафедри мистецьких дисциплін

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка,

м. Чернігів, Україна

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ПРОЄКТІВ ДЛЯ ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ

Після 2016 року в європейській і українській практиці відбулась комплексна систематизація термінології, методів і підходів у сфері соціокультурного проєктування, орієнтованого на підліткову аудиторію. Особливе значення мали розробки, запроваджені в межах програми Erasmus+ Youth in Action та ініціатив Українського культурного фонду, які

започаткували нову модель роботи з молодіжними ініціативами на перетині освіти, культури, соціального включення та емоційного розвитку.

Замість лінійного планування, притаманного раннім моделям проєктного менеджменту, починаючи з 2018 року почала формуватися тенденція до впровадження інтерактивних схем організації діяльності. Така логіка передбачає не фіксовану послідовність дій, а циклічний процес, у межах якого учасники можуть адаптувати цілі, засоби та зміст проєкту відповідно до змін соціального контексту, локальних потреб або динаміки самої групи [2, с. 8].

Особливо наочно ця тенденція проявилась через поширення методу активного дослідження дій (action research), де підлітки не лише залучаються до виконання завдань, а самостійно проходять повний дослідницький цикл: визначають проблему у власному середовищі, формують гіпотезу, розробляють і здійснюють інтервенційний захід, а далі фіксують результати, визначають ефективність і коригують всі етапи взаємодії. Це означає, що класична модель проєктної діяльності змінюється – вона більше не є системою репродукції знань, а перетворюється на простір дії, де досвід формується у безпосередньому контакті з реальністю.

Саме таку модель реалізувала програма «U-Action», що функціонувала в Україні у 2021–2023 роках. У межах цього трирічного циклу понад 400 підлітків із Київської, Черкаської та Хмельницької областей брали участь у створенні локальних ініціатив соціального спрямування. Серед реалізованих проєктів: кампанії з екологічної безпеки, вуличні акції зі збереження історичної пам'яті, освітні мініфестивали, спрямовані на розвиток міжкультурного діалогу. Методологія, яка застосовувалась у «U-Action», містила обов'язкову початкову фазу емпіричного аналізу соціального середовища. Підлітки самостійно складали мапу зацікавлених сторін, визначали осередки можливих впливів, аналізували конфліктні точки в мікросоціумі і лише після цього переходили до формулювання концепції проєкту, вибору форматів дії та планування їх реалізації.

Такий підхід забезпечував не лише глибину розуміння локального контексту, а й формував у підлітків досвід активного впливу на соціальні процеси, розуміння причинно-наслідкових зв'язків між ідеєю та результатом. У цьому сенсі проєкт переставав бути моделюванням у штучних умовах і набував статусу інструмента живої соціальної взаємодії [4].

Особливістю методичних підходів, що склались у сфері підліткових соціокультурних ініціатив після 2019 року, стала концепція колективного конструювання змісту, за якої зміст проєкту не задається як попередньо сформований набір активностей, а виникає поступово, у процесі спільного планування, обговорення, доповнення. Такий підхід активно використовується у практиці громадських організацій в Україні, серед яких показовим є досвід ГО «Культурні географії», що реалізувала серію воркшопів у Дніпропетровській і Полтавській областях. Учасниками цих програм були

підлітки, які розробляли культурні події, спираючись не на задану інструкцію, а на власну пам'ять, локальну ідентичність та персональні наративи. Основою методичної побудови таких ініціатив став підхід інтермодальної фасилітації, який передбачає залучення одночасно кількох каналів самовираження: вербальних, візуальних, тілесних, звукових. У цьому випадку не лише розширюється діапазон засобів вираження, а й створюється інклюзивне середовище, де кожен учасник незалежно від типу мислення чи комунікативних навичок отримує змогу внести свій зміст у спільну конструкцію [1, с. 12].

Практичний вихід таких проєктів за межі традиційних форм – ще один показник ефективності моделі: створюються відеосесії, інсталяції з елементами ленд-арту, звукові мапи і всі ці формати не копіюють готові шаблони, а формуються на основі особистісного переживання. У 2022 році в межах цієї ж логіки в місті Кам'янець-Подільський був реалізований проєкт, у якому підліткова група розробила серію аудіогідів, присвячених зниклій єврейській спадщині міста. Методика, що застосовувалась, була багатшаровою: спочатку відбувалась історична реконструкція з використанням місцевих архівних матеріалів; далі – урбаністичний воркшоп, спрямований на аналіз просторової структури міста і виявлення маркерів втраченої присутності; потім – запис інтерв'ю з місцевими жителями, монтаж аудіоматеріалу, публічна презентація. Такий багаторівневий підхід забезпечував не лише інтеграцію знань з різних сфер – історії, географії, комунікації, дизайну – а й надавав місце простору для глибокого співпереживання.

Кожен учасник не просто створював інформаційний продукт, а набував досвіду емпатійного проживання складної культурної теми. Саме в цій точці проєкт виходить за межі стандартної освітньої діяльності: він стає платформою, де культура не передається, а переживається, де знання виникає в дії, а форма – у відповідь на внутрішній пошук. Зміст не задається, а витікає з процесу. Це визначає центральну характеристику подібного типу роботи – процесуальність: проєкт не є лише засобом досягнення результату, але й являє собою структуру, в якій результат впливає з діалогу, взаємодії, присутності.

Системна організація підліткових соціокультурних ініціатив передбачає побудову чіткої багатофазної структури впровадження. В українській практиці зразком такої моделі стала програма «Культура+», реалізована в 2020–2023 роках на території Івано-Франківської та Львівської областей. У проєкті взяли участь понад 900 школярів віком 13–17 років. Методика програми передбачала шість повноцінних фаз: підготовка, дослідницький етап, співтворення, реалізація, рефлексія, публічна презентація. Кожна фаза була не просто логічною ланкою, а й містила індикатори досягнення, конкретні методи й відкриті можливості для коригування. Стартовий етап супроводжувався менторською підтримкою та включенням елементів фасилітованого аналізу

запиту. Підлітки отримували можливість ідентифікувати теми, які викликали інтерес або емоційне залучення.

Дослідницька фаза передбачала польову активність – учасники збирали дані, спостерігали, здійснювали первинне картографування ресурсів і проблем. На етапі співтворення формувались мікрогрупи, які самостійно визначали зону відповідальності: хтось працював з візуальними матеріалами, хтось – з текстами, інші вели соціальні мережі або займались відеопродакшеном. Це забезпечувало не лише горизонтальність структури, а й спеціалізацію на основі виявленого інтересу. Особливу методичну вагу мала рефлексивна складова, реалізована через техніку «рефлексивного зсуву». Після кожної фази учасники створювали «щоденники дій», у яких фіксували власні сумніви, досягнення, непередбачувані ситуації, інсайти. Це дало змогу налаштувати програму відповідно до темпу й ритму кожної групи [3, с. 17].

На останньому етапі проєкту відбувалась публічна презентація – не як формальна підсумкова подія, а як інтерфейс між внутрішнім досвідом і зовнішньою спільнотою. Усі створені продукти – від виставок до документальних роликів – презентувались у відкритому форматі, що додатково формувало навички публічної комунікації й соціального представництва. Важливою складовою методичної конструкції стала візуалізація даних: підлітки створювали ментальні карти, інфографіку, структури взаємодії. Це дало змогу не лише зафіксувати зміст, а й проаналізувати логіку процесу.

Отож, методичне проєктування соціокультурних ініціатив для підлітків після 2016 року зазнало глибокої трансформації – від фіксованих схем до ітеративних моделей дії, заснованих на принципах фасилітації, емпіричного аналізу та колективного створення змісту. Програми на кшталт «U-Action», «Культура+», реалізували цикли, де підлітки не просто виконували завдання, але й ініціювали, проєктували та рефлексували власні дії. Застосовувались техніки action research, мотиваційного профілювання, backward design, інтермодальної фасилітації. Вся структура таких проєктів вибудовується як гнучка система дії, де результат виникає з процесу, а не ззовні заданої форми.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зборовський Г.Є. Соціологія дозвілля та культури. Київ. Знання. 2020. 278 с.
2. Івановська Н.В. Шульгіна В.Д. Яковлев О.В. Соціокультурне проєктування в мистецтві. Київ. НАКККиМ. 2018. 196 с.
3. Каган М.С. Людська діяльність. Київ. КНЕУ. 2017. 328 с.
4. Кантор К.М. Досвід соціальнопсихологічного пояснення проєктних можливостей. Питання філософії. 2017. №11. С. 84–96.

Наукове видання

Південноукраїнські наукові студії: збірник матеріалів VIII Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (Одеса, 17–19 листопада 2025 р.) / ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик; Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України, Нац. ун-т «Одеська політехніка», Нац. ун-т «Чернігівська політехніка», НТУ «Дніпровська політехніка», Міжнародний університет; відп. ред. та укладач: Петінова О. Б. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2025. 336 с.